

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster och lag om ändring av lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster och lag om ändring av lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (RP 59/2016 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till kommunikationsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kommunikationsutskottet KoUU 9/2016 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Sami Kivivasara, finansministeriet
- lagstiftningsråd Eeva Lantto, finansministeriet
- programchef Maria Nikkilä, finansministeriet
- ledande effektivitetsrevisor Pirkko Lahdelma, Statens revisionsverk
- lagstiftningsråd Leena Vettenranta, justitieministeriet
- dataadministrationsdirektör Tapio Aaltonen, inrikesministeriet
- kommunikationsråd Kreetta Simola, kommunikationsministeriet
- konsultativ tjänsteman Olli Hyvärinen, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Teemupekka Virtanen, social- och hälsovårdsministeriet
- inköpschef Leena Mäkinen-Jaakkola, Regionförvaltningsverkens informationsförvaltningsenhet
- branschdirektör Mikko Kangaspunta, Statskontoret
- resultatområdeschef Tuomo Kouhia, Statens center för informations- och kommunikationsteknik
- direktör Janne Viskari, Befolkningsregistercentralen
- jurist Hanna Heiskanen, Kommunikationsverket
- specialsakkunnig Pasi Hänninen, Kommunikationsverket

Betänkande FvUB 13/2016 rd

- jurist Janne Kesälähti, NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas förvaltnings- och utvecklingscenter
- chef för informationstjänsten Jarmo Heiskanen, Norra Karelen landskapsförbund
- stf. IT-chef Kari Miskala, Helsingfors stad
- chef för informationssamhällsfrågor Heikki Lunnas, Finlands Kommunförbund
- expert Jari Konttinen, Finlands näringsliv rf
- chef för utbildningsärenden Mika Tuuliainen, Företagarna i Finland rf
- jurist Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry
- professor Olli Mäenpää.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- statsrådets kansli
- jord- och skogsbruksministeriet
- dataombudsman Reijo Aarnio, dataombudsmannens byrå
- Svenska Finlands folkting
- Regionförvaltningsverket i Östra Finland
- Skatteförvaltningen
- Lantmäteriverket
- Konkurrens- och konsumentverket
- Patent- och registerstyrelsen
- Folkpensionsanstalten
- Österbottens förbund
- Nylands förbund
- Uleåborgs stad
- Tammerfors stad
- Vanda stad
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL
- Löntagarorganisationen Pardia rf
- Mediernas Centralförbund rf
- professor Tomi Voutilainen
- doktorand Teemu Lappi.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det en lag om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster. Syftet med lagen är att förbättra tillgången och kvaliteten på offentliga tjänster, att förbättra tjänsternas informationssäkerhet och interoperabilitet samt styrningen av tjänsterna och att främja effektiviteten och produktiviteten inom den offentliga förvaltningens verksamhet.

Avsikten är att samla nuvarande och nya bestämmelser om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster i den föreslagna lagen och att föreskriva närmare om tjänsternas funktionalitet, om serviceproducenternas ansvar och uppgifter samt om behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att producera tjänster. Dessutom föreslås bestämmelser om skyldigheten och rätten att använda gemensamma tjänster.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Samtidigt föreslås det att lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster ändras så att bestämmelserna om gemensamma stödtjänster för e-tjänster och e-förvaltning upphävs.

Tjänsteproduktionen ska enligt förslaget huvudsakligen koncentreras till Befolkningsregistercentralen, och därför föreslås det att det anställs personal vid Befolkningsregistercentralen för att se till att tjänsteproduktionen fortsätter oavbrutet. Propositionen har också andra ekonomiska konsekvenser särskilt för Befolkningsregistercentralen och för de myndigheter och förvaltningsområden från vilka resurser överförs till Befolkningsregistercentralen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänna synpunkter

Den föreslagna lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster innehåller samlade bestämmelser om den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, om kraven på stödtjänsterna, om åligganden som hänför sig till produktionen av stödtjänster och om behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter i samband med produktionen (lagförslag 1). I lagen finns dessutom bestämmelser om rätten och skyldigheten att använda gemensamma stödtjänster för e-tjänster och om förutsättningarna för att använda tjänsterna. Befolkningsregistercentralen ska centraliserat ha hand om produktionen av stödtjänster.

Förvaltningsutskottet välkomnar propositionen och anser att den kommer att förbättra tillgången till offentliga tjänster och en allsidig användning av information samt bidra till interoperabiliteten mellan de offentliga tjänsterna. Den föreslagna lagen bildar en rättslig grund för stödtjänsterna över lag. I servicevyn kommer kunderna i förvaltningen, alltså medborgare, företag eller andra myndigheter, att kunna få en inblick i de offentliga förvaltningstjänsterna och ta del av information om dem och av de registeruppgifter som finns om dem själva. Från servicevyn kan man gå in på de olika myndigheternas e-tjänster och använda en elektronisk meddelandeförmedlingstjänst. Tack vare lagen blir det möjligt att använda olika myndigheters offentliga tjänster med en inloggning och en identifiering. Praktiskt taget är det fråga om att principen om samservice fullföljs inom de digitala tjänsterna i den offentliga förvaltningen.

Det väsentliga är att ha kunden och kundperspektivet i fokus när stödtjänsterna för e-tjänster och också själva e-tjänsterna utvecklas. På så sätt banar man väg för möjligheter och också för incitament att använda e-tjänster i vardagen. Exempelvis är det i regel betydligt lättare och kostnads-effektivare att redan i planeringsfasen väga in aspekter på tillgänglighet när det gäller olika funktioner. I det tekniska genomförandet bör också kraven på tillgänglighetsanpassning beaktas. De här faktorerna ingår bland andra i kvalitetskraven på stödtjänster som nu föreslås bli lagfästa. Det är serviceproducenten som svarar för att kraven uppfylls. Både de som producerar stödtjänster och de användarorganisationer som producerar e-tjänster bör också se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses enligt gällande lagstiftning.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Utskottet lägger vikt vid åtgärder för att främja e-tjänster och digitalisering över lag med tanke på allmänheten och företagen. Tack vare digitaliseringen breddas möjligheterna att sköta ärenden oberoende av tid och plats samtidigt som onödigt dokumentflöde minskar och förvaltningens verksamhet blir effektivare. Det kräver naturligtvis också tillräckliga och fungerande bredbandsförbindelser och andra datakommunikationsförbindelser. När e-tjänsterna blir fler är det viktigt att se till att det finns tillräckligt med stöd för användningen av dem och att ta hänsyn till behoven hos olika användargrupper. Utskottet ser det som positivt att den föreslagna lagen gör det möjligt att utträta ärenden för ett företags eller en äldre persons räkning med hjälp av en behörighetstjänst. Utskottet anser ändå att det fortfarande behövs kundservice som man besöker personligen för dem som behöver det.

Sammanställning av lagstiftningen

Med tanke på uppfyllelsen av målen med lagen ser utskottet det som motiverat att samla alla bestämmelser om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster i en enda lag. Regleringen av informationsförvaltning och informationssystemtjänster är inte samordnad och det har lett till att det bildats parallella och överlappande styrningsstrukturer inom utvecklingen av IKT-tjänster och styrsystemet för produktionen. Det är också svårt att få grepp om den sammantagna lagstiftningen på området. Den föreslagna lagen reglerar samordnat produktionen av och kvaliteten på de digitala stödtjänsterna i den offentliga förvaltningen, relationerna mellan myndigheterna och de särskilda kraven på behandlingen av personuppgifter. Utskottet anser att den föreslagna lagen i väsentlig grad tydliggör dagens reglering och praxis. Bestämmelserna om kvalitet, tillgänglighet, användarvänlighet och datasäkerhet i fråga om stödtjänster är viktiga för att principerna för god förvaltning ska fullföljas. En del av de stödtjänster för e-tjänster som hör till lagens tillämpningsområde har använts redan länge, men det finns inga andra bestämmelser om dem än när det gäller uppgifter kring att ordna tjänsterna. Den föreslagna lagen kompletterar alltså också lagstiftningen på ett viktigt sätt.

Eftersom det föreslås en separat lag om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, ändras också lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013, nedan TORI-lagen) på så sätt att dess bestämmelser om gemensamma stödtjänster för e-tjänster och e-förvaltning upphävs (lagförslag 2). Därmed ska TORI-lagen härefter uteslutande föreskriva om statens gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och informationssystemtjänster.

Centralisering av produktionen av stödtjänster

Befolkningsregistercentralen ska centraliserat ha hand om den huvudsakliga produktionen av stödtjänster. Den samlade förvaltningstjänsten för internetbetalning ska produceras av Statskontoret och karttjänsten för förvaltningen ska produceras av Lantmäteriverket. Propositionen innebär en väsentlig förändring jämfört med dagens läge där produktionen av stödtjänster är uppdelad på olika myndigheter, vilket också betyder att stödtjänsterna är åtskilda från varandra. Utskottet ser det som motiverat att centralisera produktionen, eftersom det gör det möjligt att utveckla stödtjänsterna samordnat. Även finansieringen av stödtjänsterna ska huvudsakligen handhas centraliserat av Befolkningsregistercentralen, likaså förhandlingar och avtal. Förvaltningen kommer därmed att bli effektivare och enklare.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Ändringen är betydande, i synnerhet för Befolkningsregistercentralen, som kommer att få en annan roll då den ska ha hand om uppgifter kring utveckling och produktion av stödtjänster. Utskottet anser att centralen har god beredskap att sköta den här uppgiften. Den har sedan 2014 haft ansvar för att genomföra programmet för den nationella servicearkitekturen. Utskottet ser det som viktigt att sörja för att Befolkningsregistercentralen har resurser för uppdraget och att personalen har den kompetens som behövs. Det är också angeläget att Befolkningsregistercentralen, Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori som ska svara för den tekniska miljön för tjänsterna, och den aktör som ska producera driftstjänsterna samverkar så att tjänsterna säkert fungerar.

Serviceproducenten kommer att kunna skaffa tjänstens komponenter från företag på samma sätt som nu. För tydlighetens skull påpekar utskottet att en sådan här underentreprenad med anknäring till produktion av stödtjänster inte innebär att en myndighetsuppgift läggs ut. Det är alltid den myndighet som producerar stödtjänsten som har ansvar för tjänsterna och myndigheten svarar också för underleverantörens verksamhet på samma sätt som för sin egen verksamhet. Det rör sig om att datasystem, programvara och tillhörande stödtjänster som underhåll eller programutveckling köps in på vanligt sätt, så som myndigheterna brukar göra till exempel inom produktion av olika myndighetsspecifika e-tjänster.

Producenten av stödtjänster begär in anbud av leverantörerna för sina egna behov när det gäller produktionen av tjänster. Tjänsteproducenten samlar in information om användarorganisationernas behov och samordnar den med funktionaliteten hos de komponenter som underleverantören tar fram för stödtjänsterna. Kunden ingår inte något avtal direkt med tjänsteproducentens underleverantör. Tjänsteproducenten kommer sannolika att vara en starkare avtalspart än vad de enskilda ämbetsverken och inrättningarna för närvarande är. Tjänsteproducentens upphandlingsstrategiska val och upphandlingsbeslut kan påverka den inre jämvikten på marknaden inom IKT-området beroende på vilka tjänster som köps in och vem som levererar dem. Utskottet ser det därför som viktigt att upphandlingen genomförs systematiskt, långsiktigt, öppet och i fortlöpande dialog med marknadsaktörerna inom IKT-området.

När tjänsterna organiseras i enlighet med den föreslagna lagen blir det möjligt att beakta dels de totalekonomiska effekterna för staten i fråga om styrning och ledning av verksamheten, dels de enskilda kunders behov. Samtidigt möjliggörs fortlöpande utvärdering av ändamålsenlighet och totalekonomisk lönsamhet i egen produktion och anlåtande av underleverantörer genom anbudsförfarande på marknaden.

Styrning av förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

Finansministeriet får i uppgift att styra anordnandet av de stödtjänster som avses i den föreslagna lagen, tjänsternas kvalitet samt tjänsternas interoperabilitet och förenlighet med den övergripande arkitekturen utifrån lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011, nedan informationsförvaltningslagen). Finansministeriet ska svara för den allmänna administrativa och strategiska styrningen av produktionen av stödtjänster samt för styrningen av den informations- och kommunikationstekniska aktionsberedskapen, övriga beredskapen och säkerheten. Även resultatstyrningen av tjänsteproducenterna hör till finansministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för resultatstyrningen av Lantmäteriverket.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Med tanke på måluppfyllelsen är det viktigt att styrningen och ansvaret är tydligt utskrivna. Finansministeriets styrningsuppgift hänger samman med de uppgifter som ministeriet har enligt informationsförvaltningslagen. De motsvarande uppgifter som föreskrivs i informationsförvaltningslagen, TORI-lagen och lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015, nedan säkerhetsnätlagen) bildar inom ministeriet ett samordnat block inom styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen, ordnandet av statens gemensamma tjänster, e-tjänsterna och informationsförvaltningssamarbetet mellan stat och kommuner.

Samtidigt pekar utskottet på betydelsen av samarbete och möjligheter för andra förvaltningsområden att påverka inom den verksamhet som överskrider organisationsgränserna och berör hela den offentliga förvaltningen. Delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (JUHTA), som informationsförvaltningslagen föreskriver om, ska enligt den anknytande förordningen (163/2013) bland annat vid behov fungera som styrgrupp för beredningen av uppgifter som hänför sig till utvecklandet av elektronisk ärendehantering och informationsförvaltning inom den offentliga förvaltningen, till verkställandet av strategiska planer för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen och till det nätverksbaserade samarbetet kring informationsförvaltningen i kommunerna. Som serviceproducent sammanställer dessutom Befolkningsregistercentralen användarorganisationernas behov inför utvecklingen av stödtjänster. Den föreslagna lagen gör det också möjligt att inrätta andra forum till stöd för kundvägledning och styrning av serviceproduktionen inom ramen för den offentliga förvaltningens stödtjänster för e-tjänster.

Skyldighet och rätt att använda stödtjänster

Den föreslagna lagen föreskriver om en skyldighet för myndigheterna inom den offentliga förvaltningen att använda vissa stödtjänster. Skyldigheten gäller statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk. Kommunala myndigheter ska vara användningsskyldiga när de sköter lagstadgade uppgifter. De får använda alla stödtjänster även i sina andra uppgifter. Även domstolar och andra rättskipningsorgan har motsvarande skyldighet att använda vissa stödtjänster.

Alla myndigheter inom den offentliga förvaltningen, självständiga offentligrättsliga inrättningar, riksdagen och dess ämbetsverk, fonder utanför statsbudgeten samt aktörer som genom lag, en med stöd av lag utfärdad förordning eller ett med stöd av lag utfärdat beslut av en statlig förvaltningsmyndighet har tillsatts för att självständigt sköta en offentlig förvaltningsuppgift får använda alla stödtjänster för att sköta en lagstadgad offentlig förvaltningsuppgift. En aktör som sköter ett offentligt uppdrag med stöd av ett avtal som baserar sig på lag har i regel rätt att använda stödtjänster i sitt uppdrag. Producenten av stödtjänsten ska besluta om rätt för sådana aktörer att använda identifieringstjänster, den samlade förvaltningstjänsten för internetbetalning och meddelandeförmedlingstjänsten.

Den föreslagna lagen föreskriver också om villkoren för att avvika från användningsskyldigheten. Avsteg är tillåtna bara om myndigheten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av verksamheten. Undantag ska sökas hos den behöriga serviceproducenten. Vid behov ska finansministeriet besluta om användningsrätten.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Det är t.ex. inte alltid möjligt eller ändamålsenligt att integrera system och systemmiljöer som används i verksamhet enligt användningsskyldigheten i 2 och 3 § i säkerhetsnätlagen och som når upp till hög beredskaps- och säkerhetsnivå med lösningar på lägre informationssäkerhetsnivå. I den här verksamheten bör man enligt propositionen i regel åtminstone inte enbart använda stöd-tjänster, t.ex. servicekanalen, då det är fråga om informationsutbyte som kräver högre informationssäkerhetsnivå eller hög beredskap. Till exempel i fråga om servicekanalen kan förhöjd informationssäkerhetsnivå uppnås med särskilda lösningar. I den övriga verksamheten, t.ex. elektroniska tjänster, är även aktörerna enligt säkerhetsnätlagen skyldiga att använda stöd-tjänsterna när det inte finns någon annan grund för undantag och anslutningen genomförs i enlighet med 17 § så att stöd-tjänstens eller de elektroniska tjänsternas informationssäkerhet eller funktion inte äventyras.

Organisationer inom den offentliga förvaltningen får stöd ur statsbudgeten (28.70.03) för 2016 och 2017 för att ta i drift tjänster inom programmet för den nationella servicearkitekturen. Stödet ska användas för drifttagning av servicekanalen, servicevyer, servicedatalagret, identifierings-tjänsten och behörighetstjänsten.

Inom programmet har man på nationell nivå identifierat de viktigaste stöd-tjänsterna som många aktörer behöver inom sin egen produktion av e-tjänster. Utskottet ser det som ändamålsenligt och motiverat även med tanke på kostnadseffektiviteten att tjänsterna produceras på en gång för hela den offentliga förvaltningen. Samtidigt kan tjänsteleverantören dirigera sina egna resurser till uppgifter med högre produktivitet, när en del av de komponenter som stöder e-tjänsterna redan är genomförda och går att använda kostnadsfritt.

De tjänster som tagits fram inom programmet för den nationella servicearkitekturen genomförs med öppen källkod, vilket gör att de också kan nyttiggöras inom kommersiell verksamhet. Det är en viktig aspekt i propositionen att rätten att använda stöd-tjänster är omfattande också i den privata sektorn. Företagen väntas få nya möjligheter till affärsverksamhet tack vare de tjänster som uppstår på plattformen av stöd-tjänster. Enligt utskottets uppfattning får företagen därmed mer varierade möjligheter att producera och genomföra tjänster inom den offentliga förvaltningen.

Elektronisk identifiering

I 3 § 1 mom. 4 punkten i lagförslaget föreskrivs det om en tjänst för identifiering av fysiska personer. Tjänsten möjliggör stark elektronisk autentisering med hjälp av identifieringsverktyg enligt lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009, nedan autentiseringslagen). Identifieringstjänsten administrerar identifieringstransaktionen och lämnar ut identifieringsuppgifter om en person ur befolkningsdatasystemet till användarorganisationen. Detta gör det möjligt för användaren att under en nätverksavsökning förflytta sig från en offentlig förvaltningsorganisations tjänst till en annan, t.ex. från servicevyn till en elektronisk tjänst och tillbaka, utan att behöva identifiera sig på nytt.

Riksdagen behandlar samtidigt en proposition med förslag till ändring av autentiseringslagen (RP 74/2016 rd). Kommunikationsutskottet har lämnat betänkande (KoUB 18/2016 rd) om den. I autentiseringslagen definieras leverantörer av elektroniska identifieringstjänster på så sätt att de tillhandahåller identifieringstjänster för användargrupper som inte har begränsats i förväg. Den

Betänkande FvUB 13/2016 rd

tjänst som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i den föreslagna lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster går däremot ut på att tillhandahålla identifieringsförmedling för en begränsad användargrupp. I egenskap av producent av identifieringstjänster för fysiska personer fungerar Befolkningsregistercentralen inte som leverantör av tjänster för identifieringsförmedling enligt identifieringslagen och hör således inte till det nationella förtroendenätet för elektronisk identifiering. När de föreslagna tjänsterna tillhandahålls har centralen ur identifieringslagens synvinkel rollen som en organisation som utnyttjar identifieringstjänster som tillhandahålls allmänheten och den köper identifieringstjänster av det nationella förtroendenätet.

Bankerna har en betydande roll för identifieringstjänsternas tillförlitlighet genom den så kallade inledande identifieringen: eftersom så många använder bankkoder är inledande identifiering med bankkoder ofta det enda möjliga eller åtminstone det enklaste sättet. I likhet med kommunikationsutskottet vill förvaltningsutskottet påpeka att det finns en ganska stor grupp av människor som inte har möjlighet att få bankkoder. Exempelvis de som har förlorat sin kreditvärdighet har för närvarande svårt att få både nätbankkoder och mobilcertifikat, eftersom dessa ingår som en del av kundrelationen. Tillgängligheten till medborgarcertifikat är begränsad eftersom det behövs kortläsare för att använda certifikatet.

I fråga om nätbankkoder pågår det enligt utredning beredning av ett lagförslag med syfte att nationellt genomföra betalkontodirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner). I lagförslaget föreslås en skyldighet för bankerna att i anknäring till bankkonto ge kunderna identifikatorer för allmän användning. Direktivet kräver koder som kan användas för att sköta bankärenden.

Enligt utredning är målet detsamma för mobilcertifikat. För närvarande finns mobilcertifikat att få till alla så kallade postpaid-abonnemang i operatörernas eget förtroendenät. Dessutom har en operatör planer på att införa mobilcertifikat också för prepaid-abonnemang i år. Mobilcertifikat finns även att få för tjänstetelefoner, om arbetsgivaren inte särskilt har förbjudit aktivering av certifikatet.

Utskottet ser det som viktigt att försöka hitta lösningar för att alla ska ha möjlighet till stark elektronisk autentisering efter eget val. Det är också ett villkor för att man ska kunna använda e-tjänster. Principen bör också vara att man ska få tillgång till både offentliga och privata tjänster med samma koder.

Rättssäkerhet för kunderna i förvaltningen

Stödtjänsterna kan användas av allmänheten och av företag och myndigheter. Serviceproducenten är en myndighet som har till uppgift att under tjänsteansvar producera stödtjänster i enlighet med de allmänna lagarna om myndigheternas verksamhet och de krav som den föreslagna lagen ställer på serviceproduktionen. Bestämmelser om garantier för god förvaltning finns i grundlagen och i 2 kap. i förvaltningslagen (434/2003). Förvaltningslagen tillämpas på all förvaltningsverksamhet. Förvaltningslagens bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden tillämpas på det egentliga fattandet av förvaltningsbeslut, genomförandet av offentliga tjänster och andra typer av faktiska åtgärder.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Av stödtjänsterna är det bara en del, till exempel servicevyn, som utgör självständiga stödtjänster i förhållande till kunden inom förvaltningen. En rad stödtjänster, såsom identifieringstjänsten och tjänsten för internetbetalning, fungerar i bakgrunden som ett element i myndigheternas e-tjänster. Bestämmelser om myndigheternas elektroniska service finns i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Dessutom finns det speciallagar som reglerar e-tjänsterna.

Det väsentliga med tanke på garantierna för god förvaltning och rättssäkerheten för dem som utträttar ärenden inom förvaltningen är dels bestämmelserna om tjänsteansvar och allmänna rättsmedel i förvaltningen, dels det faktum att det är den myndighet som fungerar som serviceproducent som svarar för att kvalitetskraven och andra krav uppfylls, påpekar utskottet. Den föreslagna lagen föreskriver att serviceproducenten är skyldig att uppfylla vissa krav på kvalitet och informationssäkerhet i fråga om stödtjänster och krav i fråga om datasystem. Där ingår också bestämmelser om skyldighet att vidta åtgärder och göra anmälningar vid störningar och om beredskap för störningar. Serviceproducenten ska dessutom regelbundet rapportera om funktionen och informationssäkerheten i fråga om sina stödtjänster samt utan dröjsmål meddela betydande avvikelser avseende detta till finansministeriet eller till den myndighet som finansministeriet anvisat.

De som utträttar ärenden inom förvaltningen har i fråga om stödtjänsterna möjlighet att få sina ärenden behandlade av serviceproducenterna. I egenskap av förvaltningsmyndigheter är serviceproducenterna tvungna att avgöra ärendena när de behandlar förvaltningsärenden. Kunderna inom förvaltningen får också genom polisanmälan hänskjuta ärendet till polisen och i form av skadeståndsärende till en allmän domstol. Dessutom kan kunderna anföra förvaltningsklagan hos en högre myndighet eller hos de myndigheter som övervakar lagligheten.

Utskottet påpekar att stödtjänsterna i sig inte i regel är tjänster som skapar rättigheter eller skyldigheter, utan kunderna i förvaltningen sköter sina myndighetsärenden med hjälp av e-tjänsterna. Varje myndighet har ansvar för att dess e-tjänster fungerar. Om kunden har tekniska problem med e-tjänsterna tar han eller hon sannolikt kontakt med den myndighet som svarar för tjänsterna, och myndigheten tar reda på om problemet beror på dess egna system eller på stödtjänsterna. Myndigheterna har rådgivningsskyldighet enligt förvaltningslagen. De ska bland annat ge råd om hur förvaltningsärenden som ingår i deras behörighet ska väckas och hur behandlingen går till. Myndigheten ska till exempel ge anvisningar om hur kunden ska gå till väga enligt de bestämmelser som gäller för att uträtta ett ärende, om kunden på grund av ett tekniskt fel inte har kunnat sköta sitt ärende.

Användaren föreslås få explicit lagfäst rätt att av serviceproducenten få de uppgifter som registrerats om användningen av stödtjänsten (14 §). Med hjälp av uppgifterna kan användaren till exempel påvisa om stödtjänsten fungerade på tillbörligt sätt när han eller hon skötte sitt ärende i förvaltningen. Användaren kan också nyttja de här uppgifterna om han eller hon i kontakten med en myndighet som är användarorganisation vill påvisa att någon brist i förfarandet beror på en defekt i stödtjänsterna eller i myndighetens e-tjänster. Också användarorganisationens rätt till information bidrar till att kundens rättigheter tillgodoses när det gäller att utreda eventuella problem med e-tjänsterna. Utöver besvärmyndigheten kan myndigheten själv enligt 50 § i förvaltningslagen korrigera ett fel i sitt beslut, om det beror på ett fel som skett i förfarandet när beslutet fattades.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Kundernas rättssäkerhet skyddas för sin del av de föreslagna bestämmelserna om behandling av personuppgifter och andra uppgifter i tjänsteproduktionen, om förvaring och utlämning av uppgifter och om informationssäkerhet. Utöver det som föreskrivs i den föreslagna lagen och i någon annan lag ska personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter vid produktionen av gemensamma stödtjänster för e-tjänster.

Aspekter på lagstiftningen om statligt stöd och den nationella konkurrensneutraliteten

I propositionsmotiven går regeringen in på uppbyggnad, opererande och användning av gemensamma elektroniska stödtjänster med avseende på lagstiftningen om statligt stöd och de nationella bestämmelserna om konkurrensneutralitet. De föreslagna tjänsterna kan anses vara ett stöd för elektroniska tjänsters interoperabilitet och utveckling av digital affärsverksamhet som är förenligt med marknaden. Det är ändå möjligt att framför allt tillhandahållandet av stödtjänster har karaktären av ekonomisk verksamhet som omfattas av både bestämmelserna om konkurrensneutralitet och lagstiftningen om statligt stöd. Om tillhandahållandet av tjänster enligt den föreslagna lagen för den privata sektorn till någon del anses vara ekonomisk verksamhet och även i övrigt strida mot bestämmelserna om konkurrensneutralitet, ska frågan enligt propositionen i princip bedömas i enlighet med 30 b § i konkurrenslagen (948/2011) som ett förfarande eller en struktur som direkt följer av lagstiftningen samt som skötsel av en uppgift som gäller ett allmänt intresse.

Även om de tjänster som tillhandahålls som en del av den nationella servicearkitekturen i princip ska bedömas i enlighet med 30 b § i konkurrenslagen som ett förfarande eller en struktur som direkt följer av lagstiftningen samt som skötsel av en uppgift som gäller ett allmänt intresse, kan vilket förfarande som helst eller vilken struktur som helst som har anknytning till den nationella servicearkitekturen eller genomförandet av denna enligt utskottets uppfattning inte nödvändigtvis anses höra till tillämpningsområdet för 30 b § i konkurrenslagen. Konkurrens- och konsumentmyndigheten har behörighet att tillämpa 30 a § i konkurrenslagen och ingripa mot strukturer eller förfaranden med anknytning till den nationella servicearkitekturen eller genomförandet av denna, om det inte finns faktiska förutsättningar att tillämpa 30 b § i konkurrenslagen.

Eftersom det anses vara en tolkningsfråga om lagstiftningen om statligt stöd och de nationella bestämmelserna om konkurrensneutralitet är tillämpliga eller inte, är det enligt propositionen ändamålsenligt att räkna med att göra en bedömning av förfarandenas och verksamhetsstrukturens konsekvenser och godtagbarhet, när verksamheten blivit etablerad några år efter lagens ikraftträdande. Utskottet anser att konkurrens effekterna av den nationella servicearkitekturen behöver bevakas. Det är förståeligt att inte alla konsekvenser kan utvärderas med tillräcklig säkerhet och i ett samlat perspektiv så snart efter att lagen trätt i kraft. Enligt utredning kommer de verksamhetsmässiga effekterna i varje fall att bedömas ända från det att verksamheten inleds. Utskottet anser att också konkurrens effekterna av den nationella servicearkitekturen i princip bör bevakas ända från start.

Personalens ställning

När tjänsterna centraliseras till Befolkningsregistercentralen behövs det vissa personalöverföringar. Bestämmelser om villkoren för överförd personal finns i 28 § i den föreslagna lagen. Från

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Valtori överförs den personal i arbetsavtalsförhållande som arbetar med produktionen av medborgarkontot och Avoindata.fi till Befolkningsregistercentralen och börjar arbeta i tjänsteförhållande. Från Statskontoret överförs de tjänster som hänför sig till produktionen av tjänsten suomi.fi, som läggs ner, och de tjänstemän som utnämns till dem till Befolkningsregistercentralen med stöd av 2 kap. i statstjänstemannalagen (750/1994). Från produktionen av tjänsten Företagsfinland.fi vid KEHA-centret ska personal också överföras till Befolkningsregistercentralen. De tjänster som hänför sig till produktionen av KATSO och de tjänstemän som sköter dem överförs från Skatteförvaltningen. Sammanlagt flyttas cirka 15 personer till Befolkningsregistercentralen. Utöver detta ska centralen få cirka 25 nya uppgifter och finansministeriet får två uppgifter inom styrning av den fortlöpande servicen. Det bedöms att Statskontoret eventuellt kommer att behöva en persons arbetsinsats för produktionen av den samlade förvaltningstjänsten för internetbetalning.

Överföringen av personal bestäms enligt tidsplanen för överföringen av uppgifter. I regel kommer personerna att ta över de uppgifter som ingår i den överförda servicen och överföringarna görs enligt samma personalpolitiska principer och handlingsmodeller. De lagfästa villkoren för pendlingsregion ska beaktas vid samarbetsförfarandet inför personalöverföringarna. Lönerna till dem som överförs direkt med stöd av lagen betalas enligt de principer som finns inskrivna om samordning av olika lönesystem i underteckningsprotokollet till statens tjänste- och arbetskollektivavtal.

I övergångsbestämmelsen om ordnandet av uppgifter (27 §) anges en bakre tidsgräns för överföringen av uppgifter. En mer exakt tidpunkt för överföringen av uppgifter och personal kommer att bestämmas senare. De nya uppgifterna påverkar också i övrigt organisationen på Befolkningsregistercentralen. Utskottet framhåller att ändringarna bör förberedas i samverkan med personalen på tillbörligt sätt.

Sammanfattning

Den tekniska utvecklingen, livscykeln för olika organisationers servicearkitektur och de organisatoriska och verksamhetsmässiga förändringarna kräver att projekt och system kan reagera snabbt. Därför är det viktigt att lagstiftningen inte blir onödigt detaljerad. Vissa frågor måste regleras genom lag och andra frågor kan bestämmelser utfärdas genom förordning. Det finns också frågor som kan omfattas av övrig styrning eller god praxis. Utskottet anser att de föreslagna bestämmelserna utgör ett balanserat regelverk.

Utskottet tillstyrker lagförslagen med ändringarna nedan och med ställningstagandena i betänkandet. Eftersom den sammantagna föreslagna lagstiftningen är ny och den digitala omvärlden och arbetssätten inom förvaltningen fortsatt förändras, ser utskottet det som nödvändigt att det bevakas och bedöms hur lagstiftningen fungerar och vilka effekterna blir, också konkurrens effekterna.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

DETALJMOTIVERING

1. Lag om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. Enligt 3 mom. tillämpas informationssamhällsbalken (917/2014) på behandlingen av meddelanden och förmedlingsuppgifter, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag. Framför allt meddelandeförmedlingstjänsten enligt 3 § 7 punkten hänger samman med informationssamhällsbalken. Med meddelandeförmedlingstjänst avses en tjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges elektroniskt eller per post. Bland annat kommunikationsutskottet uppmärksamgör i sitt utlåtande förvaltningsutskottet på relationen mellan den föreslagna lagen och informationssamhällsbalken.

I 17 § i informationssamhällsbalken finns bestämmelser om behandling av elektroniska meddelanden och förmedlingsuppgifter. I 247 § föreskrivs det om en allmän skyldighet att sörja för datasäkerheten. Informationssamhällsbalken föreskriver dessutom om mer långtgående dataskyddskrav som gäller teleföretag, men de blir inte tillämpliga på meddelandeförmedlingstjänsten enligt den föreslagna lagen, bland annat på grund av möjligheten till sammankoppling och den begränsade användarkretsen.

Lagförslagets 4 kap. föreskriver om krav på stödtjänster och användning av dem, till exempel krav på kvalitet och datasäkerhet, störningsanmälningar och beredskap. Dataskyddsbestämmelserna om genomförande av stödtjänster i 4 kap. är enligt förvaltningsutskottet mer detaljerade än 247 § i informationssamhällsbalken och blir därför tillämpliga i form av en speciallag i stället för informationssamhällsbalken. För att undvika oklarhet i tolkningen anser utskottet ändå att bestämmelserna bör preciseras när det gäller meddelandeförmedlingstjänsten. Utskottet föreslår därför att hänvisningen i 3 mom. till informationssamhällsbalken kompletteras med en skrivning om kommunikationsförmedling. Skrivningen ska klarlägga att också informationssamhällsbalkens dataskyddsbestämmelser om kommunikationsförmedling är tillämpliga på stödtjänsten för kommunikationsförmedling, om inte något annat föreskrivs i denna eller i någon annan lag.

3 §. Stödtjänster. I 1 mom. 4 punkten hänvisas det till lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009). Riksdagen behandlar samtidigt en proposition med förslag till ändring av den här lagen och där föreslås det också att lagrubriken ändras (KoUB 18/2016 rd — RP 74/2016 rd). Lagändringen avses träda i kraft den 1 juli 2016, alltså samtidigt som lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster. Därför föreslår förvaltningsutskottet att laghänvisningen i 1 mom. 4 punkten ändras i enlighet med kommunikationsutskottets betänkande så att den gäller lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster.

Enligt 2 mom. kan finansministeriet genom förordning ålägga en myndighet inom dess förvaltningsområde att producera och utveckla även andra stödtjänster än de som avses i 1 mom. förutsatt att offentlig makt inte utövas vid produktionen.

Dessa andra stödtjänster innefattar enligt detaljmotiven till paragrafen inte i samma mån som tjänsterna i 1 mom. behandling av personuppgifter om den som sköter ärenden inom förvaltningen eller andra drag av betydelse för rättssäkerheten. De tjänster som avses här är t.ex. den tjänst

Betänkande FvUB 13/2016 rd

som Valtori för närvarande producerar med stöd av 5 § 4 mom. i TORI-lagen, och med vars hjälp myndigheterna kan tillhandahålla elektroniska blanketter i sina elektroniska tjänster samt tjänsten Avoindata.fi som samlar och tillhandahåller information om styrning och utveckling av interoperabiliteten och öppet informationsmaterial. Enligt utredning är det meningen att framtagningen av blanketter ska upphöra inom de närmaste åren. Avsikten är att tjänsten Avoindata.fi i fortsättningen ska vara en uppgift för Befolkningsregistercentralen. Stödtjänsterna enligt 2 mom. ska kunna användas av myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag på det sätt som föreskrivs i 5 §. Enligt förslaget till 8 § 3 mom. utfärdas bestämmelser om tillhandahållandet av dessa stödtjänster till privata aktörer genom förordning av finansministeriet. Tjänsterna ska vara avgiftsfria för användarorganisationen i enlighet med 25 §.

Utifrån detaljmotiven till paragrafen är bemyndigandet att utfärda förordning betydligt mer avgränsat än vad lydelsen i bestämmelsen ger vid handen. Också kommunikationsutskottet har pekat på bemyndigandet att utfärda förordning. Förvaltningsutskottet noterar att bemyndigandet gäller stödtjänster som har mycket liten betydelse för kunderna inom förvaltningen och som inte inbegriper utövning av offentlig makt. Förordningen ska uteslutande tillämpas inom finansministeriets eget förvaltningsområde och de frågor som den gäller kan betraktas som tekniska frågor som ingår i ministeriets verkställande makt. Bestämmelsen är formulerad på så sätt att myndigheten tilldelas en uppgift genom förordningen, men uppgiften är enligt utskottets synpunkt av den typen att den i princip kunde tilldelas inom ramen för resultatstyrningen. Märk väl att det inte finns någon skyldighet att använda stödtjänsterna i fråga. Utskottet anser att det bemyndigande att utfärda förordning som finansministeriet nu tillskrivs är ett nödvändigt spelrum för att tillgodose mindre behov inom produktionen av e-tjänster i förvaltningen. Utskottet anser dock att bestämmelsen i 2 mom. lämpligen bör preciseras på så sätt att villkoret för att utfärda förordning utöver det som redan står i bestämmelsen är att tjänsten är av teknisk natur och utgör en stödtjänst för att utträta ärenden i förvaltningen eller hålla offentlig information tillgänglig.

Den ändring som utskottet föreslår avgränsar också i vilken mån det är ändamålsenligt och möjligt att tillhandahålla privata aktörer stödtjänster enligt 3 § 2 mom. med stöd av den förordning som finansministeriet utfärdar utifrån 8 § 3 mom. Exempelvis avoindata.fi, som redan i nuläget också används för att publicera privat datamaterial, kan enligt utskottets uppfattning vara en sådan stödtjänst som även erbjuds privata aktörer som publiceringsplattform i syfte att bidra till tillgången på öppna data. Dessutom understryker utskottet att det genom förordningen enligt 8 § 3 mom. inte går att utvidga möjligheten att erbjuda privata aktörer stödtjänster som avses i 3 § 1 mom., till exempel meddelandeförmedlingstjänster.

5 §. Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag. I 1 mom. föreslås bestämmelser om en skyldighet att använda stödtjänster. Skyldigheten ska gälla statliga förvaltningsmyndigheter, kommunala myndigheter samt domstolar och andra rättskipningsorgan. Paragrafens 2 mom. föreskriver om rätt att använda stödtjänster. Rätten gäller offentliga förvaltningsmyndigheter och aktörer som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter. Paragrafens 3 mom. föreskriver om vilka stödtjänster som får användas av de som sköter ett offentligt uppdrag med stöd av ett avtal som baserar sig på lag eller på andra grunder än de som avses i 2 mom. Där står också att den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga ska besluta om tillhandahållandet av tjänsten till de aktörer som avses i 3 mom.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

I detaljmotiven till paragrafen ges det exempel på vilka myndigheter och andra aktörer som paragrafen avser. Utskottet påpekar att det i viss mån kan bli tvetydigt om användarorganisationen är en privat aktör eller en aktör som sköter en offentlig uppgift enligt 3 mom. Det kan också bli tvetydigt om organisationen ska betraktas som en aktör som avses i 2 mom. eller i 3 mom. Utskottet anser att det för sådana här situationer behövs ett lagfäst förfarande för att avgöra oklarheter i fråga om användarorganisationens rättigheter. Utskottet föreslår följaktligen att sista meningen i 3 mom. kompletteras med en bestämmelse om att den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga vid behov också ska besluta om användarorganisationen är en organisation som avses i det här momentet eller i 2 mom. Dessutom föreslår utskottet en språklig precisering i samma mening.

24 §. Begäran om omprövning. Omprövning av beslut som serviceproducenten har fattat med stöd av denna lag får enligt den föreslagna paragrafen begäras hos serviceproducenten.

Enligt 7 § om beslut om skyldighet att använda stödtjänster ska serviceproducenten innan den meddelar ett beslut ge sökanden möjlighet att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. Finansministeriet kan också på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ärendet på de villkor som nämns i paragrafen. Utskottet anser det lämpligt att omprövning i första fasen begärs också när det gäller beslut av finansministeriet som avses i 7 §. Utskottet föreslår att en bestämmelse om detta fogas till paragrafen i ett nytt 2 mom., varvid den föreslagna paragrafens 2 mom. blir 3 mom.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 59/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 59/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att förbättra tillgången och kvaliteten på offentliga tjänster, att förbättra tjänsternas informationssäkerhet och interoperabilitet samt styrningen av tjänsterna och att främja effektiviteten och produktiviteten inom den offentliga förvaltningens verksamhet.

Denna lag innehåller bestämmelser om den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, om kraven på stödtjänsterna, om åligganden som hänför sig till produktionen av stödtjänster samt om behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter i samband med produktionen. I lagen finns dessutom bestämmelser om rätten och skyldigheten att använda gemensamma stödtjänster för e-tjänster och om förutsättningarna för att använda tjänsterna.

Om inte något annat föreskrivs i denna eller i någon annan lag ska personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter vid produktionen av gemensamma stödtjänster för e-tjänster samt informationssamhällsbalken (917/2014) tillämpas på **förmedlingen av kommunikation och** behandlingen av meddelanden och förmedlingsuppgifter.

Bestämmelser om styrningen av informationsförvaltningen och om främjande och säkerställande av informationssystemens interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen finns i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

Betänkande FvUB 13/2016 rd

- 1) *stödtjänst* en sådan gemensam stödtjänst för e-tjänster som användarorganisationen använder som stöd för sina elektroniska tjänster eller för någon annan uppgift som den har eller tjänst som den tillhandahåller,
- 2) *serviceproducent* en producent av stödtjänster,
- 3) *användarorganisation* en sådan myndighet, annan aktör som sköter offentliga uppgifter eller privat aktör som använder stödtjänster,
- 4) *elektroniska tjänster* e-tjänster som en användarorganisation ansvarar för,
- 5) *användare* en person som i egenskap av kund inom förvaltningen använder stödtjänster.

2 kap.

Produktion och användning av stödtjänster

3 §

Stödtjänster

De gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster omfattar

- 1) en informationsförmedlingskanal, med hjälp av vilken användarorganisationerna kan överföra och lämna ut uppgifter som ingår i deras datalager och tillhandahålla elektroniska tjänster (*nationell servicekanal*),
- 2) en tjänst som samlar enhetligt presenterade uppgifter som gäller användarorganisationens tjänster och erbjuder centraliserad och offentlig tillgång till och användning av dem (*servicedatalager*),
- 3) en tjänst där användaren kan granska uppgifter som ingår i servicedatalagret samt uppgifter som införts i användarorganisationernas register om honom eller henne eller en fysisk person eller organisation som han eller hon företräder (*servicevy*),
- 4) en sådan tjänst för identifiering av fysiska personer som identifierar en fysisk person som använder den offentliga förvaltningens e-tjänster med hjälp av en tjänst som tillhandahålls av en sådan leverantör av identifieringstjänster som avses i **lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (/)**, administrerar identifieringstransaktionen och till användarorganisationen lämnar ut identifieringsuppgifter om en person ur befolkningsdatasystemet,
- 5) sådana identifieringstjänster och samlade förvaltningstjänster för identifiering där även någon annan metod för identifiering än sådan stark autentisering som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer kan användas,
- 6) en behörighetstjänst som tillhandahåller användarorganisationen uppgifter om personens handlingsbehörighet och behörighet eller andra viljeyttringar,
- 7) en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges elektroniskt eller per post,
- 8) en samlad förvaltningstjänst för internetbetalning som möjliggör betalning av avgifter till användarorganisationen via dess elektroniska tjänster,
- 9) en karttjänst för förvaltningen som erbjuder användarorganisationen möjlighet att i sina elektroniska tjänster använda och kombinera sitt informationsmaterial och information som till-

Betänkande FvUB 13/2016 rd

handahålls inom ramen för den nationella infrastruktur för geografisk information som avses i lagen om en infrastruktur för geografisk information (421/2009).

Genom förordning av finansministeriet kan en myndighet inom finansministeriet förvaltningsområde åläggas att producera och utveckla också andra än i 1 mom. avsedda stödtjänster, förutsatt att tjänsten är en stödtjänst av teknisk natur som ska användas för att uträtta ärenden i förvaltningen eller hålla offentlig information tillgänglig och att offentlig makt inte utövas vid produktionen.

4 §

Serviceproducenter

Befolkningsregistercentralen producerar och utvecklar de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1—7 punkten.

Statskontoret producerar och utvecklar den stödtjänst som avses i 3 § 1 mom. 8 punkten.

Lantmäteriverket producerar och utvecklar den stödtjänst som avses i 3 § 1 mom. 9 punkten.

Bestämmelser om produktion och användning av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster finns i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013).

5 §

Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag

Följande myndigheter inom den offentliga förvaltningen är skyldiga att använda de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1—4, 7 och 8 punkten, när stödtjänsten är tillgänglig och det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar stödtjänsten i fråga har löpt ut, om inte myndigheten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den:

statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk,

kommunala myndigheter, när de sköter sina lagstadgade uppgifter,

domstolar och andra rättskipningsorgan.

Myndigheter inom den offentliga förvaltningen, självständiga offentligrättsliga inrättningar, riksdagen och dess ämbetsverk, fonder utanför statsbudgeten samt aktörer som genom lag, en med stöd av lag utfärdad förordning eller ett med stöd av lag utfärdat beslut av en statlig förvaltningsmyndighet har tillsatts för att självständigt sköta en offentlig förvaltningsuppgift får använda alla stödtjänster för skötsel av en lagstadgad offentlig förvaltningsuppgift. Kommunala myndigheter får använda alla stödtjänster även i sina andra uppgifter.

De som med stöd av ett avtal som baserar sig på lag eller på andra grunder än de som avses i 2 mom. sköter ett offentligt uppdrag får i detta uppdrag använda stödtjänster, utom identifieringstjänsterna och de samlade förvaltningstjänsterna för internetbetalning samt meddelandeförmedlingstjänst. När det gäller dessa stödtjänster beslutar den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga om tillhandahållandet av tjänsten till de organisationer som avses i detta moment och beslutar också i förekommande fall om huruvida användarorganisationen är en organisation som avses i detta moment eller i 2 mom.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

6 §

Användning av servicedatalagret och servicevyn

En användarorganisation som är skyldig att använda stödtjänster ska göra offentliga uppgifter om de tjänster den producerar och om de tjänster som den ansvar för att ordna tillgängliga i servicedatalagret. Detsamma gäller en användarorganisation som har rätt att använda servicedatalagret, om den beslutar att utnyttja sin rätt.

En användarorganisation som är skyldig att använda stödtjänster ska göra sådana uppgifter om fysiska personer och organisationer som införts i dess register tillgängliga i servicevyn för dem som uppgifterna gäller och för deras behöriga företrädare. Denna skyldighet gäller uppgifter som användarorganisationen även annars via datanätet gör tillgängliga för dem som uppgifterna gäller samt uppgifter som är till allmän nytta för dem som uppgifterna gäller när de sköter sina ärenden elektroniskt. Detsamma gäller en användarorganisation som har rätt att använda servicevyn, om den beslutar att utnyttja sin rätt.

Användarorganisationen fattar beslut om de uppgifter som avses i 2 mom. efter att ha hört Befolkningsregistercentralen. Befolkningsregistercentralen har rätt att besluta om begränsning av tillhandahållandet av de uppgifter som avses i 1 och 2 mom., om en begränsning behövs med hänsyn till stödtjänstens karaktär. Bestämmelser i övrigt om förbud mot och förhindrande av användning av stödtjänster finns i 8 § 4 mom.

7 §

Beslut som gäller skyldigheten att använda stödtjänster

Den som är skyldig att använda en stödtjänst ska för att få avvika från användningsskyldigheten ansöka om undantag från skyldigheten hos den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga. Serviceproducenten ska innan den meddelar ett avslagsbeslut ge sökanden möjlighet att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. Finansministeriet kan också på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen.

8 §

Privata aktörers användningsrätt och förbud mot användning

Privata sammanslutningar, stiftelser och näringsidkare får använda den nationella servicekanalen för att överföra information.

Privata sammanslutningar, stiftelser och näringsidkare får vid tillhandahållande av tjänster för allmänheten använda

servicedatalagret för tillhandahållande av uppgifter som gäller deras tjänster, servicevyer och behörighetstjänsten, om de har rätt att behandla sina kunders personbeteckning eller någon annan identifieringskod som behövs vid begäran om eller visande av uppgifter när de tillhandahåller sina tjänster.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Bestämmelser om privata sammanslutningars och näringsidkares rätt att använda de stödtjänster som avses i 3 § 2 mom. får utfärdas genom förordning av finansministeriet.

Befolkningsregistercentralen kan fatta beslut om att helt eller delvis förbjuda eller förhindra att en stödtjänst används av en privat sammanslutning, stiftelse eller näringsidkare

1) vars informationssystem av skäl som hänför sig till äventyrande av informationssäkerheten inte kan anslutas till stödtjänsten,

2) som inte ser till att de uppgifter som den tillhandahåller i servicedatalagret eller servicevyn är riktiga,

3) vars användning av stödtjänsten en polis- eller åklagarmyndighet har begärt att förhindras för att det finns sannolika skäl att misstänka att stödtjänsten används för att begå brott,

4) vars tillhandahållande av uppgifter i servicedatalagret eller servicevyn på sannolika skäl kan anses kränka någons rätt på ett sätt som grundar skadeståndsansvar och den vars rätt kan anses ha blivit kränkt begär att användningen förbjuds, och den som förbudet gäller inte inom en tidsfrist på två veckor anger en godtagbar grund för att hålla uppgifterna tillgängliga,

5) vars tillgänglighållande av uppgifter eller användning av stödtjänster har förbjudits av en domstol genom ett lagakraftvunnet beslut.

3 kap.

Behandling av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen

9 §

Informationskällor som regelbundet utnyttjas inom tjänsteproduktionen

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har Befolkningsregistercentralen, med iakttagande av detta kapitel, rätt att genom en teknisk anslutning behandla i denna paragraf avsedda uppgifter som införts i följande informationssystem:

1) i fråga om befolkningsdatasystemet enligt lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009), uppgifter om personers namn, personbeteckning, elektroniska kommunikationskod, medborgarskap, kontaktspråk, modersmål, dödsdag, intressebevakning, begränsning av handlingsbehörigheten, intressebevakningsfullmakt och vårdnad om barn samt kontaktuppgifter och uppgifter om spärrmarkering,

2) i fråga registret över förmyndarskapsärenden enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), uppgifter om intressebevakning för personer, begränsning av personers handlingsbehörighet och intressebevakningsfullmakter,

3) i fråga föreningsregistret enligt föreningslagen (503/1989), uppgifter om föreningsverksamhet och ansvariga personer i föreningen,

4) i fråga om handelsregistret enligt handelsregisterlagen (129/1979) och företags- och organisationsdatasystemet enligt företags- och organisationsdatalagen (244/2001), uppgifter om aktörer som bedriver näringsverksamhet och om deras ansvariga personer,

5) i fråga stiftelseregistret enligt stiftelselagen (487/2015), uppgifter om stiftelser och om deras ansvariga personer.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

10 §

Registrering av fullmakter och andra viljeyttringar

I syfte att tillhandahålla behörighetstjänsten för Befolkningsregistercentralen ett register över sådana fullmakter att sköta ärenden och över andra viljeyttringar som avgetts av fysiska personer och på sammanslutningars vägnar. Befolkningsregistercentralen kan vid tillhandahållandet av behörighetstjänsten även förmedla andra myndigheters registrerade uppgifter om fullmakter och andra viljeyttringar, om den myndighet som registrerat dessa uppgifter har gett Befolkningsregistercentralen tillstånd att förmedla uppgifterna och verksamheten inte äventyrar tillförlitligheten hos de uppgifter som förmedlas via behörighetstjänsten.

Registrering av en viljeyttring som avses i 1 mom. förutsätter att den som avger viljeyttringen identifieras på ett tillförlitligt sätt med hjälp av tjänsten för identifiering av fysiska personer eller med någon annan sådan metod för identifiering som är informationssäker och bevislig. Registrering av viljeyttringar förutsätter dessutom att Befolkningsregistercentralen kan säkerställa personens handlingsbehörighet och vid behov behörigheten i de register som avses i 1 mom. eller i 9 §.

Befolkningsregistercentralen godkänner, efter att ha hört finansministeriet och Kommunikationsverket, de andra metoder för identifiering som avses i 2 mom. än tjänsten för identifiering av fysiska personer. Befolkningsregistercentralen ska se till att avgiftsfri information om användningen av godkända metoder finns tillgänglig via det allmänna datanätet.

Befolkningsregistercentralen ska sörja för integriteten hos innehållet i den registrerade viljeyttringen och för att uppgifterna om godkännandet av viljeyttringen och om den identifiering av personen som föregår godkännandet kan kopplas samman med viljeyttringens innehåll.

11 §

Registrering av samtycke som gäller elektroniskt delgivningsförfarande och tillförlitligheten hos en registeranteckning

I fråga om en meddelandeförmedlingstjänst ska serviceproducenten, för elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet, föra ett register över de allmänna samtycken som användarna gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande.

Vid registreringen av samtycken iakttas det som i 10 § 2—4 mom. föreskrivs om förfarandet vid registreringen av viljeyttringar. Vid registreringen av samtycken kan även det register som avses i 10 § tekniskt utnyttjas.

Myndigheten kan vid delgivning lita på en uppgift som införts i det register som avses i 1 mom. I fråga om sätten för delgivning gäller särskilda bestämmelser.

12 §

Behandling av uppgifter inom tjänsteproduktionen

Befolkningsregistercentralen har rätt att behandla personuppgifter och andra uppgifter som avses i 9 § för att producera och utveckla stödtjänster som den svarar för.

Serviceproducenten har såsom registeransvarig rätt att behandla uppgifter som registrerats om användningen av en stödtjänst som den svarar för i syfte att visa att uppgifterna behandlats på rik-

Betänkande FvUB 13/2016 rd

tigt sätt i stödtjänsten eller annars för att producera och utveckla en stödtjänst som den svarar för samt för att trygga tjänstens funktion och informationssäkerhet. Uppgifterna ska avföras ur registret så snart det inte längre finns någon i detta moment avsedd grund för behandlingen. Grunden och behovet av behandling ska bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag.

Vid tillhandahållandet av tjänsten för identifiering av fysiska personer har Befolkningsregistercentralen rätt att till den användarorganisation som förvaltar den elektroniska tjänst som en person använder lämna ut uppgift om personens namn, personbeteckning och elektroniska kommunikationskod, om användarorganisationen enligt lag har rätt att behandla dessa uppgifter.

Vid tillhandahållandet av behörighetstjänsten har Befolkningsregistercentralen rätt att, utifrån de uppgifter som gäller en persons handlingsbehörighet och behörighet och som sökts fram i de informationssystem inom den offentliga förvaltningen som avses i 9 § och utifrån det register över fullmakter och viljeyttringar som Befolkningsregistercentralen förvaltar med stöd av 10 § 1 mom., för användarorganisationen sammanställa och till den lämna ut nödvändiga uppgifter för påvisande av en begränsning av handlingsbehörigheten eller en befogenhet eller någon annan viljeyttring.

Vid tillhandahållandet av meddelandeförmedlingstjänsten har serviceproducenten rätt att till användarorganisationen ur det register som avses i 11 § 1 mom. lämna ut uppgifter som är nödvändiga för att verkställa delgivning och uppgifter som behövs för att verifiera delgivning som skett med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten.

De uppgifter som avses i 3—5 mom. får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning.

13 §

Bevarande av uppgifter som behandlas inom tjänsteproduktionen

Befolkningsregistercentralen ska såsom registeransvarig för uppgifter som behandlas i tjänsten för identifiering av fysiska personer bevara de uppgifter som behövs för att verifiera en identifieringstransaktion i fem år räknat från ingången av det kalenderår som följer efter identifieringstransaktionen.

Befolkningsregistercentralen ska bevara uppgifterna i det register som den förvaltar med stöd av 10 § 1 mom., de uppgifter som behövs för att visa att uppgifterna behandlats på riktigt sätt i registret samt uppgifter som gäller förfrågningar som gjorts inom behörighetstjänsten och svaren på dem, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter.

Serviceproducenten ska bevara uppgifterna i det register som avses i 11 § 1 mom. och de uppgifter som behövs för att verifiera behandlingen av uppgifterna i registret och delgivningen, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter. Serviceproducenten ska bevara de meddelanden som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten i två år, om inte användaren har raderat dem före det.

De uppgifter som avses i 2 och 3 mom. ska avföras ur registret så snart det inte längre finns någon laglig grund för behandlingen. Den registeransvarige ska bedöma behovet av att bevara nämnda uppgifter minst vart femte år, om inte något annat följer av lag.

Bestämmelser om bevarande av uppgifter finns dessutom i arkivlagen (831/1994).

Betänkande FvUB 13/2016 rd

14 §

Utlämnande av uppgifter som behandlas inom tjänsteproduktionen

Utöver vad som föreskrivs i 12 § 3—5 mom. kan serviceproducenten oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som registrerats om användningen av stödtjänsten till den användarorganisation i samband med vars elektroniska tjänst eller annan skötsel av ärenden uppgifterna har registrerats eller som har varit en part i kommunikation som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten, om användarorganisationen behöver uppgifterna

- 1) för att säkerställa eller förbättra funktionen hos sin elektroniska tjänst,
- 2) för att säkerställa informationssäkerheten eller utreda störningar i informationssäkerheten hos sin elektroniska tjänst,
- 3) för att visa att uppgifterna behandlats på riktigt sätt i samband med skötseln av ärenden eller annars för att utreda problem vid skötseln av ärenden.

Serviceproducenten kan, om inte något annat följer av 11 eller 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lämna ut uppgifter som registrerats om användningen av stödtjänsten

- 1) till den person vars användning av stödtjänsten eller annan skötsel av ärenden uppgifterna gäller,
- 2) för något annat specificerat syfte, om den person vars användning av stödtjänsten eller annan skötsel av ärenden uppgifterna gäller uttryckligen har samtyckt till utlämnandet.

De uppgifter som avses i 1 och 2 mom. kan lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning.

15 §

Behandling av uppgifter inom användarorganisationen

Användarorganisationen har såsom registeransvarig rätt att

- 1) oberoende av bestämmelserna i denna lag behandla uppgifter som den fått av serviceproducenten,
- 2) med hjälp av servicevyn till en person som identifierat sig i servicevyn tillhandahålla personuppgifter och andra uppgifter som gäller personen i fråga eller skötsel av ärenden för en fysisk person eller organisation som personen i fråga företräder, om inte något annat föreskrivs i lag.

De uppgifter som visas i servicevyn söks ur användarorganisationens register på personbeteckningen eller någon annan identifieringskod med hjälp av en teknisk anslutning. Användarorganisationen ska omedelbart från servicevyn utplåna sådana uppgifter om personbeteckning eller någon annan identifieringskod som kommit in i dess informationssystem, om den inte har rätt att behandla uppgifterna i fråga.

Användarorganisationen svarar såsom registeransvarig för att de uppgifter som den gjort tillgängliga i servicedatalagret och servicevyn är riktiga. Bestämmelser om serviceproducentens ansvar finns i 16 §.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

4 kap.

Krav som gäller stödtjänsterna och användningen av dem

16 §

Kvalitets- och informationssäkerhetskrav som gäller stödtjänsterna

Serviceproducenten svarar för kvaliteten och kostnadseffektiviteten hos den stödtjänst den producerar samt för att tjänsten är allmänt lämplig för sitt användningsändamål, välfungerande, tillförlitlig och så användarvänlig och tillgänglig som möjligt. Serviceproducenten ska vid produktionen av stödtjänsten iaktta den övergripande arkitekturen för den offentliga förvaltningen och beskrivningarna och definitionerna av interoperabiliteten.

Utöver vad som föreskrivs i 32 § i personuppgiftslagen svarar serviceproducenten för att den sammankoppling av uppgifter som produktionen av stödtjänsten förutsätter är korrekt samt för informationssäkerheten när det gäller de uppgifter som behandlas inom stödtjänsterna.

Serviceproducenten svarar för att den stödtjänst den producerar har planerats, byggts och underhållits så att

- 1) tjänstens tekniska standard är god och informationssäker,
- 2) den tål sådana normala yttre störningar och hot mot informationssäkerheten som kan förväntas,
- 3) dess prestanda, användbarhet, kvalitet och funktionssäkerhet följs upp,
- 4) mot den riktade betydande kränkningar av och hot mot informationssäkerheten kan upptäckas liksom också sådana fel och störningar som avsevärt stör dess funktion,
- 5) ändringar som görs i den inte orsakar oförutsedda störningar i användarorganisationens elektroniska tjänster för vilka stödtjänsten utnyttjas eller i någon annan uppgift som utförs med stöd av stödtjänsten.

Serviceproducenten ska göra upp en tjänstebeskrivning för den stödtjänst den tillhandahåller och hålla den uppdaterad. Av tjänstebeskrivningen ska det utöver tjänstens funktionalitet med tillräcklig noggrannhet även framgå på vilket sätt de krav som anges i 1—3 mom. och de informationssäkerhetskrav som anges i 17 § 1 och 2 mom. har uppfyllts samt kraven för anslutning till stödtjänsten och gränssnittskraven.

Närmare bestämmelser om de kvalitets- och informationssäkerhetskrav i fråga om stödtjänsterna som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Krav som gäller informationssystemen

Serviceproducenten ska på ändamålsenligt sätt försäkra sig om att det informationssystem som används för produktionen av dess stödtjänst har planerats, tillverkats och fungerar i enlighet med de lagar som gäller informationssäkerhet och dataskydd och de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagarna samt följer de nationella definitionerna av interoperabilitet.

Stödtjänsten ska produceras och utvecklas så att det vid behov finns möjlighet att skapa en sådan miljö för behandling av uppgifter som uppfyller informationssäkerhetskraven på basnivå el-

Betänkande FvUB 13/2016 rd

ler förhöjd nivå. Behovet av informationssäkerhetskrav och hur kraven uppfylls ska bedömas med hjälp av riskhanteringsmetoder.

Innan användarorganisationens informationssystem ansluts till stödtjänsten kan serviceproducenten kräva att användarorganisationen uppfyller behövliga krav för att informationssäkerheten och kvaliteten i fråga om stödtjänsten ska säkerställas. Serviceproducenten och användarorganisationen ska genom behövliga och på förhand överenskomna informationssäkerhetsåtgärder samt tester försäkra sig om att en anslutning inte äventyrar informationssäkerheten i fråga om användarorganisationens elektroniska tjänst eller personuppgifter eller i fråga om stödtjänsten eller det informationssystem som används för produktionen av dem.

Närmare bestämmelser om kraven i fråga om informationssäkerheten hos de informationssystem som avses i 1 mom. och om konstaterande av att de uppfylls, skapande av sådana databehandlingsmiljöer som avses i 2 mom. samt om de informationssäkerhetsåtgärder som gäller anslutning av användarorganisationens informationssystem enligt 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Störningar och störningsanmälningar

Om ett informationssystem som använts för produktion av serviceproducentens stödtjänst eller en användarorganisationens informationssystem som anslutits till stödtjänsten orsakar olägenhet för funktionen eller informationssäkerheten hos det informationssystem som används för stödtjänsten eller det som anslutits till stödtjänsten, ska den som svarar för det informationssystem som orsakat olägenheten omedelbart vidta åtgärder för att rätta till situationen. Vid behov ska serviceproducenten eller användarorganisationen koppla bort sitt informationssystem från det system som förvaltas av den andra.

Serviceproducenten ska utan dröjsmål meddela de användarorganisationer som använder dess stödtjänster och användarna av stödtjänsterna om dess stödtjänst är utsatt för betydande kränkningar av eller hot mot informationssäkerheten eller för någonting annat som gör att stödtjänsten inte fungerar eller väsentligen stör den eller äventyrar informationssäkerheten. I anmälan ska det uppges hur länge störningen eller hotet beräknas pågå och i den mån det är möjligt vilka åtgärder användarorganisationen och användaren av stödtjänsten kan vidta för att skydda sig. När störningen eller hotet upphört ska serviceproducenten dessutom meddela detta till användarorganisationerna och användarna av stödtjänsten.

Användarorganisationen ska utan dröjsmål meddela den serviceproducent till vars stödtjänst användarorganisationens informationssystem anslutits om informationssystemet i fråga är utsatt för betydande kränkningar av eller hot mot informationssäkerheten eller för någonting annat som kan äventyra informationssäkerheten eller funktionen hos stödtjänsten eller väsentligt störa den. I anmälan ska det uppges vad störningen eller hotet består av, hur länge störningen eller hotet beräknas pågå och i den mån det är möjligt vilka skyddsåtgärderna är. När störningen eller hotet upphört ska användarorganisationen dessutom meddela detta till serviceproducenten.

Serviceproducenten ska regelbundet rapportera om funktionen och informationssäkerheten i fråga om sina stödtjänster samt utan dröjsmål meddela betydande avvikelser avseende detta till finansministeriet eller till den myndighet som finansministeriet anvisat.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

19 §

Beredskap och störningar i tjänsteproduktionen

Serviceproducenter ska genom beredskapsplaner, genom förberedande åtgärder med tanke på verksamheten vid störningar under normala förhållanden eller verksamheten under undantagsförhållanden och genom andra åtgärder se till att deras verksamhet och tjänsteproduktion fortsätter så störningsfritt som möjligt vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden iakttas, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag, av finansministeriet på förhand fastställda principer om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering beträffande produktion och användning av tjänster som avses i denna lag. Innan principerna fastställs ska finansministeriet höra de berörda serviceproducenterna, deras kunder och ministerierna. Statsrådet beslutar om principer som är vittgående och samhällligt betydelsefulla.

Bestämmelser om serviceproducentens skyldighet att vidta förberedelser och om styrningen av statens informationsförvaltning samt om ordnandet av elektroniska tjänster under undantagsförhållanden finns i beredskapslagen (1552/2011).

20 §

Loggregister

Befolkningsregistercentralen ska för säkerställande av lagligheten i behandlingen av uppgifterna föra ett loggregister över behandlingen av uppgifter som registrerats om användningen av de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1—7 punkten. I loggregistret ska det registreras uppgifter om den som behandlat uppgifterna, tidpunkten för behandlingen och de uppgifter eller grupper av data i systemet som varit föremål för behandling. Dessutom ska uppgifter om den till vilken uppgifterna lämnats ut med stöd av 14 § registreras.

Befolkningsregistercentralen ska bevara loggregistrets uppgifter i minst två år räknat från ingången av det kalenderår som följer efter tidpunkten för registreringen av uppgifterna.

21 §

Användning och utlämnande av uppgifter i loggregistret

Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i loggregistret för att följa och övervaka behandlingen av uppgifter som registrerats om användningen av stödtjänsterna och för att upprätthålla informationssäkerheten.

Befolkningsregistercentralen får lämna ut uppgifterna i loggregistret till polis- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott som gäller lagstridig behandling av uppgifter som registrerats om användningen av stödtjänsterna, om inte något annat föreskrivs om utlämnande av enstaka uppgifter till polisen.

Dessutom får Befolkningsregistercentralen, om inte något annat följer av 11 eller 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lämna ut uppgifter som registrerats i loggregistret

1) till den person som de uppgifter som behandlats gäller,

Betänkande FvUB 13/2016 rd

2) för något annat specificerat syfte, om den person som de uppgifter som behandlats gäller samt den som behandlat uppgifterna uttryckligen har samtyckt till utlämnandet.

5 kap.

Styrning

22 §

Allmän styrning

Finansministeriet har till uppgift att styra anordnandet av de stödtjänster som avses i denna lag, tjänsternas kvalitet samt tjänsternas interoperabilitet och förenlighet med den övergripande arkitekturen, med iakttagande av lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. Finansministeriet svarar för den allmänna administrativa och strategiska styrningen av produktionen av stödtjänster samt för styrningen av den informations- och kommunikationstekniska aktionsberedskapen, övriga beredskapen och säkerheten.

Finansministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar tillsammans för den strategiska styrningen av innehållet och strukturen i fråga om den övergripande servicevyn för företag inom den servicevy som produceras av Befolkningsregistercentralen.

Finansministeriet och jord- och skogsbruksministeriet svarar tillsammans för den strategiska styrningen av innehållet och strukturen i fråga om den i 3 § 1 mom. 9 punkten avsedda helhet som gäller karttjänsten för förvaltningen och som produceras av Lantmäteriverket.

23 §

Rätt att få uppgifter

Finansministeriet har rätt att av serviceproducenterna för sitt uppdrag få tillräckliga och behövliga uppgifter om serviceproduktionens kvalitet och kostnadseffektivitet och om de andra krav på serviceproduktionen som avses i denna lag.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

24 §

Begäran om omprövning

Omprövning av beslut som serviceproducenten har fattat med stöd av denna lag får begäras hos serviceproducenten.

Omprövning av beslut som finansministeriet har fattat med stöd av 7 § i denna lag får begäras hos finansministeriet. (Nytt 2 mom.)

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003).

25 §

Kostnaderna för stödtjänsterna

Kostnaderna för produktionen av stödtjänsterna täcks med statens medel och användningen av stödtjänsterna är avgiftsfri för användarorganisationerna.

Användarorganisationen svarar själv för de kostnader som anslutningen till stödtjänsten och förvaltningen av uppgifterna i servicedatalagret och servicevyn orsakar organisationen.

Användarorganisationen svarar för kostnaderna för de brev som meddelandeförmedlingstjänsten skickat på användarorganisationens vägnar.

Användarorganisationen svarar själv för de avgifter som grundar sig på de avtal om tillhandahållande av identifieringstjänster som den ingått med sådana leverantörer av identifieringstjänster som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer.

7 kap.

Ikraftträdande

26 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

27 §

Övergångsbestämmelse som gäller ordnandet av uppgifter

Statens center för informations- och kommunikationsteknik producerar och utvecklar högst till och med den 31 december 2017 den samlade förvaltningstjänst för identifiering, signering och betalning som hör till de tjänster som avses i 3 § 1 mom. 5 och 8 punkten.

Statens center för informations- och kommunikationsteknik producerar och utvecklar den tjänst som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten samt för det register som avses i 11 § högst till och med den 31 december 2017, varefter serviceproduktionen och registerföringen överförs till Befolkningsregistercentralen i enlighet med 4 § 1 mom.

Statskontoret producerar och utvecklar tjänsten Suomi.fi, som hör till de tjänster som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten, högst till och med den 31 december 2017.

Skatteförvaltningen producerar och utvecklar den tjänst för elektronisk identifiering som hör till de tjänster som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten och genom vilken en myndighet eller någon annan som sköter offentliga uppgifter vid skötseln av en offentlig uppgift kan identifiera en organisation och en person som företräder den, högst till och med den 31 december 2016, varefter serviceproduktionen överförs till Befolkningsregistercentralen.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter producerar och utvecklar tjänsten Företagsfinland.fi, som hör till de tjänster som avses i 3 § 1 mom. 2 och 3 punkten, högst till och med den 31 december 2017.

Finansministeriet fattar före utgången av de tidsfrister som anges i 2–4 mom. närmare beslut om de uppgifter och funktioner som överförs till Befolkningsregistercentralen och om tidtabellerna.

Statsrådet fattar före utgången av den tidsfrist som anges i 5 mom. närmare beslut om de uppgifter och funktioner som överförs från närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter till Befolkningsregistercentralen och om tidtabellerna.

28 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

När de uppgifter som hänför sig till en stödtjänst som Statens center för informations- och kommunikationsteknik producerar överförs till Befolkningsregistercentralen i enlighet med det beslut av finansministeriet som avses i 27 § 6 mom. eller den förordning av finansministeriet som avses i 3 § 2 mom., överförs den personal i arbetsavtalsförhållande som sköter dessa uppgifter till tjänsteförhållanden vid Befolkningsregistercentralen.

Den personal i anställningsförhållande för viss tid som arbetar med dessa uppgifter överförs till tjänsteförhållande för viss tid vid Befolkningsregistercentralen för den tid deras anställningsförhållande varar. En person i arbetsavtalsförhållande får överföras utan eget samtycke, om överföringen sker inom eller till personens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

Den anställda får utan iakttagande av den uppsägningstid som annars tillämpas på anställningsförhållandet eller oavsett uppsägningstidens längd säga upp sitt arbetsavtal så att det upphör vid tidpunkten för överföringen, om Statens center för informations- och kommunikationsteknik eller Befolkningsregistercentralen har underrättat den anställda om överföringen senast en månad före tidpunkten för överföringen. Om den anställda har underrättats om överföringen senare, får han eller hon säga upp sitt arbetsavtal så att det upphör vid tidpunkten för överföringen eller därefter, dock senast inom en månad från underrättelsen. Vid fastställandet av de förmåner som gäller i anställningsförhållandet anses anställningsförhållandet för de personer som överförs ha fortgått oavbrutet hos staten.

Bestämmelser om ställningen för den personal i tjänsteförhållande som sköter de i 27 § 3—5 mom. avsedda uppgifter som överförs finns i 2 kap. i statstjänstemannalagen (750/1994).

29 §

Övergångsbestämmelse som gäller användningsskyldigheten

En användarorganisation som omfattas av användningsskyldigheten ska

1) beskriva uppgifterna om sina tjänster i servicedatalagret och införa sina registeruppgifter i servicevyn senast den 1 juli 2017,

2) ta i bruk tjänsten för identifiering av fysiska personer och den samlade förvaltningstjänsten för internetbetalning senast den 1 januari 2018,

Betänkande FvUB 13/2016 rd

3) ta i bruk meddelandeförmedlingstjänsten senast den 1 juli 2017.

Privata sammanslutningars, stiftelsers och näringsidkares rätt att använda servicedatalagret för tillhandahållande av uppgifter som gäller deras tjänster träder i kraft när hanteringsmodellerna för åtkomsträttigheter till servicedatalagret i fråga om privata sammanslutningar och näringsidkare är klara, senast den 1 juli 2017.

30 §

Övergångsbestämmelse som gäller avtal och andra förbindelser samt anhängiga ärenden

När uppgifter och funktioner överförs till Befolkningsregistercentralen överförs också de avtal och förbindelser som hänför sig till dessa uppgifter och funktioner, liksom därmed anknutna rättigheter och skyldigheter, samt anhängiga ärenden.

2.

Lag

om ändring av lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) 2 § 2 mom. 3 punkten samt 13 och 14 § och
ändras 3 och 20 § som följer:

3 §

Skyldighet att använda gemensamma tjänster

Statliga ämbetsverk och inrättningar ska använda gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster, om inte organisationen nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den på grund av statens övergripande arkitektur, sådana åtgärder i anslutning till informationsförvaltningen som behövs med tanke på enhetlig verksamhet, de informations- och kommunikationstekniska tjänsternas interoperabilitet eller omständigheter som avses i 2 § 3 mom. Efter att ha hört det berörda ministeriet och den kunddelegation som avses i 11 § fattar finansministeriet beslut om kundens rätt att använda andra tjänster än gemensamma tjänster. Om finansministeriet och det berörda ministeriet är av olika åsikt, fattas beslutet av statsrådet.

Betänkande FvUB 13/2016 rd

Närmare organisations-, verksamhets- eller tjänstespecifika bestämmelser om minimianvändningen av gemensamma tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 §

Övergångsbestämmelse om skyldigheten att använda gemensamma tjänster

Myndigheter som avses i 3 § 1 mom. ska ta i bruk de gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster som avses i en förordning som utfärdats med stöd av 2 § 4 mom., i den omfattning som föreskrivs i en förordning som utfärdats med stöd av 3 § 2 mom., i det skede då det berörda ämbetsverkets eller den berörda inrättningens uppgifter överförs till servicecentret.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 15.6.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Pirkko Mattila saf
medlem Thomas Blomqvist sv
medlem Antti Häkkänen saml
medlem Mika Kari sd
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Joonas Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
ersättare Pertti Hakanen cent
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Toimi Kankaanniemi saf.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.